

Utviklingsfondet
Grensen 9b
0159 Oslo
www.utviklingsfondet.no

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 2004/1333	Doknr.: 20
Mottatt: 04 APR 2005 e-post 1/4-05	
Saksber.: ASR/SUR/CWE	Ark.: 63b
K:	Avskrift: Te/4-05 A

Landbruks- og matdepartementet
PB. 8007 Dep
0030 Oslo

Deres ref: 200401333-/CWE

Oslo, 31 mars 2005

HØRINGSVAR VEDRØRENDE NY LOV OM PLANTEFØREDLERRETT

Utviklingsfondet viser til høringsutkast om forslaget til ny lov om planteforedlerrett og oversender herved sin høringsuttalelse. Utviklingsfondet er en miljø- og utviklingsorganisasjon som arbeider for bærekraftig utvikling og lokal deltakelse rettet mot demokrati og menneskerettigheter, fattigdomsbekjempelse og beskyttelse av miljøet. Vår kommentar til høringsutkastet er derfor basert på konsekvenser for mennesker i fattig land.

Dersom lovforslaget om planteforedlerrett blir vedtatt av Stortinget, vil dette innebære at Norge ønsker å tiltre Den internasjonale konvensjonen om vern av nye plantesorter av 1991 (UPOV'91). Lovforslaget om ny planteforedlerrett reiser en rekke viktige spørsmål og vi vil særlig vise til følgende:

- Moderne plantesorter bygger på tradisjonelle plantesorter som bønder har foredlet fram gjennom årtusener. UPOV'91 tar bort bøndenes nedarvede rett til å bruke sortsmangfold og til å foredle eller selektere frem nye sorter. UPOV'78 ivaretar i langt større grad bøndenes interesser og rettigheter.
- Norge har spilt en viktig rolle som mellomledd mellom u-land og i-land i spørsmål tilknyttet bønders rettigheter til bl.a. å ta vare på, bruke, bytte og selge såvare fra egen avling. Med det nye lovforslaget om planteforedlerrett, samt forslaget om å tilslutte seg UPOV'91, vil denne rollen bli klart svekket. Utviklingsland utsettes for et sterkt press til å innføre sterke planteforedlersrettigheter, selv om dette ikke er i landenes interesse. Norge kan miste tillit hos u-land om vi fører en identisk politikk på immaterialrett som de i-landene som står bak presset på u-land. For å opprettholde den konstruktive meklerrollen Norge for eksempel hadde under fremforhandlingen av FAO-traktaten om plantegenetiske ressurser (ITPGRFA), bør Norge fortsatt forholde seg til UPOV'78.
- U-land utsettes for sterkt press til å innføre UPOV'91: de presses til å tolke bestemmelsene i TRIPS-avtalen i WTO til å innføre så sterk planteforedlerrett som mulig, dvs. UPOV'91. Presset skjer også gjennom bilaterale handelsavtaler. Jo flere land som innfører UPOV'91, desto sterkere blir presset på andre land til å gjøre det samme selv om dette får alvorlige konsekvenser for matsikkerhet i u-land.

- Tilgang til genetisk materiale er den viktigste forutsetning for planteforedling. Det nye lovforslaget vil begrense slik tilgang og er dermed også i strid med intensjonene i ITPGRFA om friest mulig tilgang til plantegenetiske ressurser for mat og landbruk.
- UPOV'91 er i strid med intensjonene i Konvensjonen om biologisk mangfold, der rettferdig fordeling av godene fra bruk av genetisk materiale er en av de viktigste målsettingene. Denne målsettingen erkjenner at mesteparten av det plantegenetiske mangfoldet for matproduksjon finnes i u-land, og at u-land i større grad må få nytte godene fra kommersialiseringen av disse ressursene.
- Store deler av verdens plantegenetiske mangfold for matproduksjon gikk tapt i forrige århundre. Ved å begrense tilgang til og bruk av genetiske ressurser vil UPOV'91 bidra til økt erosjon av det biologiske mangfoldet, som igjen vil føre til et jordbruk mer sårbart for sykdommer, skadedyr, klimaendringer og andre endringer i vekstvilkårene. Dette er spesielt kritisk for millioner av ressursfattige bønder i u-land som driver sitt jordbruk på små åkerlapper med vanskelige vekstvilkår. Fattige bønder har heller ikke råd til dyre innsatsvarer for å kompensere for en slik sårbarhet og vil derfor være spesielt utsatt.

Utviklingsfondet mener derfor at Norge ikke bør tiltre UPOV'91 og at det ikke må gjøres endringer i lovverket om planteforedlerrett som begrenser bondens rett til å bruke såvare fra egen avling.

Med vennlig hilsen,

Arvid Solheim
Daglig leder

Tor Skudal
Kontaktperson og
Fagansvarlig biologisk mangfold